

Drs. A. Boers

PR No. 26-84

**RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1984
VAN DE BEDRIJVEN MET
GROENTETEELT IN DE OPEN GROND**

Augustus 1985

Landbouw-Economisch Instituut

Afdeling Tuinbouw

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1984 VAN DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT IN DE OPEN GROND

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1985

10 p.

Vooruitlopend op de definitieve resultaten zijn de bedrijfsuitkomsten in 1984 (oogstjaar '84-'85) van bedrijven met groenteteelt in de open grond geraamd. Naast ondernemeroverschot, arbeidsopbrengst en ondernemersinkomen worden de belangrijkste kostensoorten vermeld.

In 1984 heeft een teruggang plaatsgevonden van rentabiliteit en inkomen. De opbrengsten waren in nog sterkere mate dan in 1983 onvoldoende ter compensatie van de gemaakte kosten. Oorzaak is de kleinere geldelijke opbrengst die samenging met een doorgaande kostenstijging.

Aan de ongunstige opbrengstenontwikkeling ligt een lagere ha-productie en enige daling van het gemiddelde prijsniveau ten opzichte van het voorgaande seizoen ten grondslag. De positie van de diverse gewassen was zeer verschillend. Bij de meeste wintergroenten waren de opbrengsten als gevolg van vorstschade en lage prijzen teleurstellend. De meeste zomergroenten behaalden daarentegen door de redelijke prijsvorming gunstige resultaten.

Groenteteelt/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
1. INLEIDING	5
2. BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN	6
3. DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1984	7

BIJLAGE

1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1984 in vergelijking met de resultaten in 1983	10
---	----

1. Inleiding

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in de bedrijfseconomische resultaten van de groenteteelt in de open grond in 1984. Daar op dit tijdstip nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen van de aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek deelnemende bedrijven beschikbaar zijn, moeten de resultaten worden geraamd.

Voor de groenteteelt in de open grond is per bedrijf het geraamde ondernemersoverschot - zijnde het verschil tussen opbrengsten en kosten - weergegeven. Het ondernemersoverschot is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast is de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het ondernemersoverschot vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente, alsmede de ontvangen rentesubsidie.

De belangrijkste kostensoorten, de opbrengst en het ondernemersoverschot zijn tenslotte ook per eenheid teeltoppervlakte vermeld.

Een indruk van de verwachte resultaten op tuinbouwbedrijven is van belang voor het Ministerie van Landbouw en Visserij en voor het tuinbouwbedrijfsleven.

2. Berekeningswijze van de geraamde bedrijfsuitkomsten

De ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1984 t.o.v. 1983 zijn opgetreden. De cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1983 hebben hierbij mede als uitgangspunt gediend.

Informatie is ingewonnen omtrent de geldelijke opbrengsten in 1984 van groentegewassen (oogst 1984/85) van deelnemende bedrijven aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond. Daarnaast is in de berekeningen betrokken een aantal landelijke gegevens, zoals omvang van de beeelde arealen, veilingaanvoeren en prijsniveaus van de belangrijkste vollegrondsgroentegewassen (bronnen: CBS en PGF).

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1984. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

Uitgaande van de basispremie en de gemiddelde kleinschaligheidstoelage van de Wet Investerings Rekening (WIR) is voor 1984 de nieuwwaarde van de bedrijfsgebouwen en vaste installaties met 17%, en van de werktuigen, machines e.d. met 18% verlaagd. De kosten van rente en afschrijving worden gebaseerd op de nieuwwaarde van de betrokken bedrijfsmiddelen verminderd met de genoemde normatieve aanspraken op WIR-premies. Ook de waarde van de vaste plantopstanden is voor zover het elementen bevat waarvoor WIR-premie kan worden verkregen, dienovereenkomstig verminderd.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 7% aangehouden (1983 7½%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is 8½% rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de meewerkende gezinsleden zijn op CAO-basis (incl. werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

Zowel bij de berekening van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met veranderingen in de gemiddelde bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengstmutatie kan dit het geval zijn.

3. De geraamde bedrijfsuitkomsten in 1984

Opbrengsten

In 1984 was het areaal groentegewassen in de open grond bijna 4% groter dan in 1983 (bron: CBS-meitelling en CBS-augustus/september steekproef).

De geldswaarde van de gevelde produkten van de oogst 1984/85 bedroeg ca. 3% minder dan in voorgaand seizoen. De kleine omzetzaling is het gevolg van een geringe prijs- en aanvoerdaling (beide met 1,5%).

Voor de individuele gewassen wijkt de situatie vaak sterk af van het totaalbeeld van de sector.

Bij sluitkool bedroeg de prijzdaling ca. 50%, bij de bladgewassen (sla, andijvie, spinazie) ruim 25% en bij spruiten, bloemkool en grove peen ca. 15%. Voor de produkten bloemkool en vooral voor sluitkool en grove peen was de aanvoer belangrijk groter (ca. 20%) dan in 1983. De aanvoer van spruiten en sla was daarentegen duidelijk lager. Behalve voor spruitkool (vorst!) is de ha-productie in het algemeen gestegen.

Een duidelijke prijjsverbetering trad op bij augurk (+200%) bij een gehalveerde produktie die het gevolg is van een lage opbrengst en een daling van het areaal. Ook de prei waarvan de produktie mede als gevolg van de vorstschade met een kwart daalde, werd tegen een belangrijk hoger prijspeil afgezet (+50%). De nagenoeg ongewijzigde aanvoer van aardbeien kon ook tegen een aanzienlijk hoger prijsniveau (30%) worden afgezet. Ook produkten als witlof, asperge en fijne peen werden ca. 10% beter betaald dan in 1983.

Opmerkelijk is het verschil tussen de zogenaamde "jaarprodukten" (afzetperiode januari t/m december) en de "seizoenprodukten" (juli t/m juni) 1). De eerste groep geeft een omzettoename te zien van ruim 7%, terwijl de tweede groep met een omzetzaling van ruim 17% werd geconfronteerd. De prijsontwikkeling in beide groepen is sterk (resp. +9 en -14%).

- 1) Tot de belangrijkste "jaarprodukten" behoren aardbeien, bladgroenten (sla, andijvie, spinazie), bospeen, bonen, bloemkool, augurken, witlof en asperges. Tot de belangrijkste "seizoenprodukten" behoren sluitkool, spruiten, prei en peen.

Op basis van het licht gedaalde landelijke produktieniveau en de uitbreiding van de betaalde oppervlakte, kan een daling van de hoeveelheid produkt per ha worden berekend van ca. 5%. Deze daling was bij de categorie "seizoenprodukten" (9%) groter dan bij de "jaarprodukten" (3%). De relatief lage produktie per ha bij de "seizoenprodukten" werd in belangrijke mate veroorzaakt door de lage produkties van een aantal wintergroentegewassen die zwaar geleden hebben van de strenge vorst.

Voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond wordt voor 1984 een daling van de opbrengst groenten verwacht van 5½% per bedrijf. De bedrijven in Noord-Holland en die in overig Nederland (vnl. gelegen in de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg) lopen m.b.t. de verwachte opbrengstontwikkeling sterk uiteen (resp. 12 en 1% daling). Dit hangt samen met uiteenlopende ontwikkelingen bij de diverse gewassen die niet gelijk over de gebieden verdeeld zijn. In Noord-Holland ligt het accent vooral op sluitkool, bloemkool, peen en pootaardappelen. In de overige gebieden is de verscheidenheid groter met als belangrijkste gewassen: spruiten, prei, bladgroenten, bonen, aardbeien, augurken en asperges.

Op bedrijfsniveau zijn op het moment van de raming nog geen gegevens beschikbaar over oppervlakte, produkties en prijsniveau van de diverse gewassen in 1984. Voor een benadering hiervan, wordt aansluiting gezocht bij de landelijke cijfers van veilingen en areaaltellingen.

De op de steekproefbedrijven geconstateerde daling van de geldelijke opbrengst met 5½% per bedrijf zou, op basis van de landelijke gegevens, kunnen worden opgesplitst in een prijsdaling (1½%) en een lagere produktie (4%). Gezien de landelijke 5%-daling in de fysieke produktie per ha, kan worden aangenomen dat de gemiddelde teeltoppervlakte per bedrijf nauwelijks is toegenomen.

Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1984 een toename van de totale kosten te verwachten met ca. 5% per bedrijf/per ha, (ongewijzigde bedrijfsomvang).

Voor de kostensoort zaad-, plant- en pootgoed werd een verhoging ingecalculleerd van 10% (in 1982 en 1983 bedroeg de stijging resp. 8 en 24%). Deze veranderlijke categorie omvat echter niet meer dan ca. 6% van de totale kosten. Voor de overige materialen wordt een toename voorzien van 5%.

Voor de belangrijkste kostencategorie arbeid (ca. 45%) is een stijging geraamd van 4%. Per uur namen de kosten met ca. 2% toe.

In samenhang met de geraamde opbrengstdaling wordt voor de afleveringskosten geen wijziging verondersteld. De laatste jaren vond er een regelmatige stijging plaats van de afschrijvingskosten van duurzame produktiemiddelen. Hierbij speelden de vastleggingen in meerjarige plantopstanden een belangrijke rol. Ten aanzien van de totale afschrijvingskosten is een voortzetting van de ontwikkeling van de afgelopen jaren verondersteld (+8%).

Voor de rentekosten wordt evenals in een aantal voorgaande jaren - als gevolg van het gedaalde rentepeil - een daling verwacht (3%). Voor de overige kosten wordt een toename van 10% geschat.

Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengst inclusief de berekende aanwas van vaste plantopstanden en de overige (niet-groenten) opbrengsten zal vermoedelijk 3% lager zijn dan in 1983.

Met deze verwachtingen van lagere opbrengsten en hogere kosten zullen de bedrijfsuitkomsten in 1984 ongunstiger zijn dan in 1983. Het gemiddelde verlies wordt geraamd op 14% van de kosten (1983 7% verlies). Per ha groenteteelt in de open grond betekent dit een verslechtering van ca. f 2.400,-.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 35.500,- en f 45.500,- (vorig jaar f 48.500,- resp. f 58.600,-).

De uitkomsten van de groentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

Bijlage

Bijlage 1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1984 in vergelijking met de resultaten in 1983

		Groenteteelt in de open grond in Nederland	
		1983	1984
Oppervlakte groente en vroege aardappelen in de open grond per bedrijf (ha)	gemiddeld	7,68	7,68
1. Uitkomsten			
a. per bedrijf			
kosten		238.700	250.400
opbrengsten		<u>222.500</u>	<u>215.700</u>
ondernemersoverschot		-16.200	-34.700
idem per f 100,- kosten		-7	-14
b. per ondernemer			
arbeidsopbrengst 1)		48.500	35.500
ondernemersinkomen 2)		58.600	45.500
2. Uitkomsten per ha			
Kosten:			
arbeid		14.200	14.800
rente		2.800	2.700
afschrijving		3.600	3.900
materialen		3.800	4.100
afleveringskosten		1.900	1.900
diverse kosten		4.800	5.200
Totale kosten		<u>31.100</u>	<u>32.600</u>
Opbrengsten:			
groente en vroege aardappelen		24.800	23.500
aanwas vaste plantopstanden		1.100	1.400
overige opbrengsten		<u>3.100</u>	<u>3.200</u>
Totale opbrengst		29.000	28.100
Ondernemersoverschot		-2.100	-4.500

- 1) Ondernemersoverschot + berekende kosten voor de handenarbeid van de ondernemer.
 2) Arbeidsopbrengst + saldo van berekende en betaalde rente + rentesubsidie.